

ภาวะผู้นำอุดมศึกษา

กุลนันท์ อมรรุฒิกุลกรณ

นักธุรกิจอิสระ

มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นศูนย์กลางของมหาวิทยาลัยอุดมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย มหาวิทยาลัยขอนแก่น, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, มหาวิทยาลัยนครพนม, มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน, มหาวิทยาลัยการจัดการและการเทคโนโลยีอีสเทิร์น, มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, มหาวิทยาลัยราชธานี, มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, มหาวิทยาลัยอีสาน ปัจจุบันมี รศ.ดร.กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย ดำรงตำแหน่งอธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่นซึ่งท่านอธิการบดีมีเป้าหมายและผลงานที่ชัดเจนในการขับเคลื่อนมหาวิทยาลัยขอนแก่นให้เจริญก้าวหน้าขึ้นและเป็นต้นแบบของผู้นำด้านอุดมศึกษา จะเห็นได้จากรางวัลต่างๆ และ ผลงานเชิงประจักษ์ที่ทำให้ มหาวิทยาลัยขอนแก่นพัฒนาในทุกมิติ เช่น มหาวิทยาลัยขอนแก่นได้รับการปรับปรุงภูมิทัศน์ให้สวยงามมากขึ้น เป็นพื้นที่สีเขียวมีความสะอาด ปลอดภัย พร้อมรับการสร้างสรรค์ทุกกิจกรรมของมหาวิทยาลัย ชุมชนและสังคมในวงกว้าง, บทความได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่มากยิ่งขึ้น, มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นมหาวิทยาลัยที่ใช้การวิจัยเป็นฐาน เป็นต้น

ประวัติมหาวิทยาลัยขอนแก่น

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินประกอบพิธีเปิดมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พุทธศักราช 2510

"การตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่นขึ้นอีกแห่งหนึ่งนั้น เป็นคุณอย่างยิ่ง เพราะทำให้การศึกษาชั้นสูงขยายออกไปถึงภูมิภาคที่สำคัญที่สุดส่วนหนึ่งของประเทศ ซึ่งต่อไปจะเป็นผลดีแก่การพัฒนา ยกฐานะความเป็นอยู่ของประชาชนในภูมิภาคนี้เป็นอย่างยิ่ง ความสำเร็จในการตั้งมหาวิทยาลัยขอนแก่น จึงเป็นความสำเร็จที่ทุกคนควร จะยินดี"

พระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินมาทรงเปิดมหาวิทยาลัยขอนแก่น เป็นอุดมศึกษาสถานแห่งแรก ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือแม้กำเนิดของมหาวิทยาลัยจะมีแนวความคิดย้อนหลังไปได้ถึงก่อน สงครามโลกครั้งที่สอง แต่การเตรียมการก่อสร้างอย่างจริงจัง กระทำกันในรัฐบาล ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในขณะที่เริ่ม พัฒนาภูมิภาคส่วนนี้ของประเทศ เมื่อพุทธศักราช 2505 การลงมือ

ก่อสร้างเริ่มขึ้นในปี 2507 โดยมีมติจัดตั้งสถาบันการศึกษาชั้นสูง ด้านวิศวกรรมศาสตร์และเกษตรศาสตร์ขึ้นที่บ้านสิริฐาน จังหวัดขอนแก่น และเสนอชื่อสถาบันนี้ว่า มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีชื่อเป็นภาษาอังกฤษว่า Khon Kaen Institute of Technology มีชื่อย่อ K.I.T. โดยมีสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบ ต่อมาในปีพุทธศักราช 2508 คณะรัฐมนตรีมีมติให้เปลี่ยนชื่อ เป็นมหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยมีพระบรมราชโองการ โปรดเกล้าโปรดกระหม่อม ให้ตราพระราชบัญญัติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เมื่อ วันที่ 25 มกราคม 2509 ซึ่งถือเป็นวันสถาปนาของมหาวิทยาลัย โดยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้าฯ

พระบรมราชินีนาถ เสด็จพระราชดำเนินประกอบพิธีเปิดมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 20 ธันวาคม พุทธศักราช 2510

มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นศูนย์รวมทางความคิด สติปัญญาของสังคม และเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาสู่ภูมิภาค ตั้งอยู่บนพื้นที่ซึ่งมีลักษณะเป็นเนินดินลูกคลื่นสีแดง มีชื่อเรียกว่า "มอดินแดง" บนพื้นที่ประมาณ 5,500 ไร่ มีคณะวิชาที่ผลิตบัณฑิตจำนวน 25 คณะวิชา นอกจากนี้ยังมีโรงพยาบาลศรีนครินทร์ และหน่วยงานเทียบเท่าคณะ ประกอบด้วย ศูนย์ สถาบัน สำนัก ให้บริการวิชาการและบริการชุมชน มีที่ทำการไปรษณีย์ ศูนย์บริการ สหกรณ์ ร้านค้า หอพัก บ้านพัก แพลต เวิร์บรอง ธนาคาร โรงเรียน และสาธารณูปโภคอื่นๆ เพื่อให้บริการแก่บุคลากร นักศึกษา และประชาชนทั่วไปอย่างครบครัน

ผู้นำด้านอุดมศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่นในปัจจุบัน พ.ศ. ๒๕๕๗

รองศาสตราจารย์ ดร. กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย
อธิการบดี มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ประวัติการศึกษา

- ปริญญาตรี วิศวกรรมศาสตร์บัณฑิต สาขาวิชา วิศวกรรมเครื่องกล จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๒๑
- ปริญญาโท Master of Engineering (Agricultural Machinery) จาก Asian Institute of Technology ประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๗
- ปริญญาเอก ปริญญา Doctor of Philosophy (Machine Design and Manufacturing) จาก Niigata University ประเทศญี่ปุ่น ในปีพ.ศ. ๒๕๓๔

รางวัลเกียรติยศที่ได้รับ

- รางวัลพระราชทานสมเด็จพระสังฆราชนักศึกษาที่มีความประพฤติดีเด่น พ.ศ. ๒๕๒๑
- ศิษย์เก่าดีเด่นโรงเรียนขอนแก่นวิทยายน พ.ศ.๒๕๔๙ รุ่น ๑๑ สมาคมศิษย์เก่าคณะวิศวกรรมศาสตร์
- รางวัล Education Leader Award จาก World Congress และ CMO Asia ณ Pan Pacific ประเทศสิงคโปร์ พ.ศ.๒๕๕๖
- IP Champion จากกรมทรัพย์สินทางปัญญา พ.ศ.๒๕๕๖
- ศิษย์เก่าดีเด่นโรงเรียนมหาไถ่ศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พ.ศ.๒๕๕๗
- รางวัลผู้บริหารและนักพัฒนาองค์กรดีเด่นแห่งปี ๒๕๕๗ รางวัลธรรมมาภิบาล “สิงห์ทอง” ครั้งที่ ๔

การจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยขอนแก่น

การจัดการศึกษามุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการและความเป็นสากล ภายใต้ระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพในด้าน 1) **ความเป็นเลิศทางวิชาการ** มีหลักสูตรที่ทันสมัยและมีมาตรฐานทางวิชาการ มีผลงานวิจัยที่โดดเด่นในด้านปริมาณและคุณภาพ และมีบัณฑิตที่มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับของหน่วยงานและสอดคล้องตามความต้องการของสังคม 2) **ความเป็นสากล** มีมาตรฐานทางวิชาการ และการบริหารที่เป็นสากลเป็นที่ยอมรับในระดับนานาชาติ มีหลักสูตรนานาชาติและนักศึกษาชาวต่างประเทศเข้ามาศึกษา และมีความร่วมมือทางวิชาการและความสัมพันธ์กับสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ 3) **ระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ** มีระบบการบริหารที่คล่องตัว รวดเร็ว และมีคุณภาพ มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหาร มีระบบสารสนเทศที่เอื้อต่อการวางแผนและการตัดสินใจ

คุณลักษณะที่สำคัญของผู้นำด้านอุดมศึกษา

จากกการสัมภาษณ์ รศ.ดร.กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย (อธิการบดีมหาวิทยาลัยขอนแก่น) สรุปได้ว่า ท่านอธิการบดีมีลักษณะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) ตามแนวคิดของเบสและอโวลีโอ ซึ่งมีคุณลักษณะดังนี้ 1) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Change Agent) จะเปลี่ยนแปลงองค์กรที่ตนเองรับผิดชอบ ไปสู่เป้าหมายที่ดีกว่า และต้องสร้างแรงบันดาลใจให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา 2) เป็นคนกล้าและเปิดเผย เป็นคนที่กล้าเสี่ยงแต่มีความสุข และมีจุดยืนของตัวเอง กล้าเผชิญกับความจริง กล้าเปิดเผยความจริง 3) เชื่อมมันในผู้อื่น ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงไม่ใช่เผด็จการ แต่มีอำนาจและสนใจคนอื่น ๆ มีการทำงานโดยมอบอำนาจให้ผู้อื่นนำ โดยเชื่อมั่นว่าผู้อื่นมีความสามารถ 4) ใช้คุณค่าเป็นแรงผลักดัน ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะชี้้นำให้ผู้ตามตระหนักถึงคุณค่าของเป้าหมาย และสร้างแรงผลักดันในการปฏิบัติงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายที่มีคุณค่า 5) เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะนึกถึงสิ่งที่ตัวเองเคยทำผิดพลาด ในฐานะที่เป็นบทเรียนและพยายามเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เพื่อพัฒนาตัวเองตลอดเวลา 6) มีความสามารถที่จะเผชิญกับความสลับซับซ้อน ความคลุมเครือ และความไม่แน่นอน ตลอดจนมีความสามารถในการเผชิญปัญหาที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ 7) เป็นผู้มองการณ์ไกล โดยมีความสามารถในการคาดการณ์ไปข้างหน้าทั้งในด้านโอกาสและอุปสรรคที่เกิดขึ้น สามารถที่จะทำให้เกิดความหวังและความฝันของทีมงานกลายเป็นจริง

ผู้นำด้านอุดมศึกษา

การบริหารอุดมศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญต่อการจัดการศึกษาของสังคมและประเทศชาติ หากมหาวิทยาลัยมีความสามารถที่จะบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพเกิดประสิทธิผลย่อมส่งผลถึงความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติด้วยดังที่ วิโรจน์ สารรัตนะ (2542, หน้า 11) กล่าวว่า การบริหารสถาบันอุดมศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยมีเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้โดยการกระจายอำนาจให้สถาบันอุดมศึกษามีความคล่องตัวและตัดสินใจดำเนินงานในขอบเขตที่รับผิดชอบโดยให้ประชาชน องค์กรต่างๆ มีส่วนร่วมในเรื่องต่างๆ อย่างเหมาะสมซึ่งสอดคล้องกับ สุรพล พุฒคำ (2549, หน้า 30) ได้กล่าวว่า การบริหารสถาบันอุดมศึกษาเป็นการจัดหาวิธีการที่จะทำให้บุคลากรเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน โดยเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย ทำให้เกิดความร่วมมือและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ โดยมีตัวชี้วัดที่บ่งบอกถึงความมีประสิทธิภาพใน

การบริหารมหาวิทยาลัยเป็นกระบวนการดำเนินงานในกิจกรรมด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัย ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู อาจารย์ และองค์คณะบุคคลฝ่ายต่างๆ ของชุมชนในท้องถิ่นเพื่อร่วมกันวางแผนการจัดการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยอย่างเป็นระบบตามมาตรฐานและคุณภาพให้แก่เยาวชนในอันที่จะทำให้เกิดการพัฒนาในทุกๆ ด้านอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากการสัมภาษณ์เมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2557 ท่านอธิการบดีใช้ภาวะผู้นำสู่ความสำเร็จสามารถสรุปเป็นประเด็นต่างๆ ได้ดังนี้ 1. เป้าหมายของมหาวิทยาลัยขอนแก่นคือ เป็นมหาวิทยาลัยอันดับ 1 ใน 3 ของประเทศ อันดับ 1 ใน 80 ของเอเชียและอันดับที่ 1 ใน 400 ของโลก ประกอบด้วย ประการที่หนึ่ง ความรู้จักรแพร่หลายคือ ยุทธศาสตร์ระหว่างประเทศที่ทำให้คนรู้จักมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประการที่สอง งานวิจัยต้องตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร รวมถึงการเอางานวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่นไปอ้างอิง ทำให้ผลงานโดดเด่นและนำไปตีพิมพ์เผยแพร่ในต่างประเทศ ประการที่สาม สัดส่วนของนักศึกษาที่อาจารย์ต้องได้มาตรฐาน บัณฑิตที่จบไปได้รับการยอมรับ ในขณะที่เดียวกันปัจจัยทั้งหมดอยู่ที่คน กรอบที่ใหญ่ที่สุดคือคน เมื่อคนทำงานอย่างมีความสุข ผลงานก็จะตามมา ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงเน้นเรื่องมหาวิทยาลัยแห่งความสุข หรือใช้คำว่า u happy (university happy) คือ จัดกิจกรรมทุกอย่างให้มีความสุขให้ได้ มีความสุขในการอยู่อาศัยที่มหาวิทยาลัย มีความสุขในการทำงาน ใส่ใจเรื่องความทุกข์ เปิดโอกาสให้ร้องเรียนถึงอธิการบดี ผลที่ได้คือ ผู้ใต้บังคับบัญชาวางใจและมั่นใจ ส่งผลให้ทุ่มเทกับงาน เพราะฉะนั้นคะแนนในการประเมิน มข. ดีขึ้นมาโดยตลอดทุกปี แต่อันดับวิงสวนทาง เพราะงบประมาณที่ได้รับในเรื่องการขับเคลื่อนไปเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยชั้นนำระดับโลกไม่ได้มากมายเหมือนมหาวิทยาลัยอื่นๆ นี่คือนโยบายที่เน้นคนเป็นหลัก แล้วยุทธศาสตร์อื่นๆ ก็จะเสริมตามมา

2. มหาวิทยาลัยขอนแก่นเป็นมหาวิทยาลัยที่ใช้การวิจัยเป็นฐาน มีแนวทางคือ การทำให้ทุกภาคส่วนเข้าใจว่างานวิจัยจะช่วยพัฒนางานประจำ โดยการนำนโยบายการวิจัยเป็นฐานไปใส่ในงานประจำ R to R (Routine to research) ให้งานประจำพัฒนาโดยเอางานวิจัยมาช่วยสนับสนุน โดยการอบรม ประชุม หรือร่วมกันแล้วก็พัฒนางานสิ่งที่ได้รับคือ ขั้นตอนการทำงานลดลง เมื่อเวลาเหลือสามารถสร้างสรรค์งานอื่น และทำงานที่เกิดขึ้นใหม่ๆ ให้กับมหาวิทยาลัยได้ โดยที่ไม่ต้องลดคนออก และมหาวิทยาลัยกำลังขยายผลไปยังงานส่วนอื่นๆ

3. การบูรณาการการจัดการของญี่ปุ่นมาบูรณาการกับมหาวิทยาลัยขอนแก่น ที่ญี่ปุ่นเป็นระบบ Seniority คือ ระบบอาวุโส คือรุ่นพี่จะต้องคำแนะนำรุ่นน้องเรื่องการทำวิจัย และเรื่องระบบบริหารงานทั่วไป ระบบบริหารงานเรื่องเวลาเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง ญี่ปุ่นจะถือมาก เพราะฉะนั้นสิ่งที่เอากลับมาคือ การสร้างวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่นใหม่ ว่านัดเมื่อไหร่ปฏิทินต้องเป็นแบบนั้น อีกประเด็นคือคนไทยมีวัฒนธรรมมีเลขา งานทุกอย่างเลขาทำ ร่างจดหมายเลขาทำเองแล้วค่อยให้อธิการหรือหัวหน้าผู้บังคับบัญชา ท่านอธิการไม่เคยให้เลขาร่างจดหมายให้ เพราะญี่ปุ่นไม่มีเลขา ญี่ปุ่นคนในการทำงานน้อยมาก เพราะค่าแรงแพง ตลอดเวลา 3 ปีครึ่ง สิ่งที่ได้มาคือ วัฒนธรรมในการทำงานที่ดี ส่วนเรื่องเทคโนโลยีก็นำมาใช้ในการบริหารงาน

4. การใช้ภาวะผู้นำเพื่อพัฒนามหาวิทยาลัยขอนแก่นให้ถึงเป้าหมาย โดยท่านอธิการบดีกล่าวว่า ท่านเป็นกันเอง ทำตัวสบายๆ เมื่อจะให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำงานเค้าจะทำงานเต็มที่ เพราะฉะนั้นยุทธศาสตร์ที่ใช้คือ ตัวผู้นำต้องสร้างเป็นแบบอย่างให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเห็นว่า เวลาทำงานต้องทุ่มเทในเวลางาน นอกเวลาเป็นกันเองสนุกสนานก็ตัวเองสนุกสนาน คือ ถ้าเราเป็นกันเองผู้ใต้บังคับบัญชาจะรู้สึก ว่า อธิการบดีไม่ไกลเกินกว่าที่เค้าจะสัมผัสได้แล้วเค้าทุ่มเทหมดใจเลย

5. ความสำเร็จของมหาวิทยาลัยขอนแก่นที่ได้รับรางวัล **รางวัลธรรมมาภิบาล "สิงห์ทอง" ครั้งที่ 4 รางวัลผู้บริหารและนักพัฒนาองค์กรดีเด่นแห่งปี 2557** ภายใต้โครงการ **"ยกย่องและสรรค์สร้างขับเคลื่อนเพื่อการ**

พัฒนาความเข้มแข็งของประเทศ" รางวัลแห่งความสำเร็จนี้ท่านอธิการบดีคือส่วนสำคัญในการนำมหาวิทยาลัยสู่ความสำเร็จ ท่านอธิการบดีกล่าวว่า ท่านทุ่มเทให้กับองค์กร แผนที่ทำฟังความคิดเห็นมาจากทุกภาคส่วน เมื่อนำไปปฏิบัติทุกคนจะปฏิบัติตามเพราะทุกคนมีส่วนร่วมเพื่อที่จะช่วยกันขับเคลื่อนให้มหาวิทยาลัยเป็นไปตามเป้าหมาย มีการประกันคุณภาพ สร้างกลไกติดตามว่าในแต่ละปีผลเป็นอย่างไร ผลลัพธ์ที่ดีไปก็คน ได้งานก็คน ผลงานวิจัยตีพิมพ์ เผยแพร่เท่าไร ก็สร้างกลไกมารองรับติดตามมีการประเมินผล แล้วประกันคุณภาพก็สร้างผู้ตรวจประกันคุณภาพขึ้นมา มหาวิทยาลัยมีสำนักประเมินและประกันคุณภาพ ทุกอย่างมีกลไกรองรับ พอถูกประเมินจาก สมศ. สกอ. ก็เป็นงานง่าย ๆ สำหรับมหาวิทยาลัยขอนแก่น รางวัลสิ่งทรงมอจจากข้างนอกเข้ามา อธิการบดีต้องวางแผนว่าจะขับเคลื่อนยุทธศาสตร์อย่างไร คอยแก้ไขอุปสรรค มองทุกมิติ ส่งผลให้มหาวิทยาลัยเป็นมหาวิทยาลัยแห่งความสุข ให้ความสำคัญกับทุกกลุ่ม และพัฒนาตามความต้องการเฉพาะบุคคล

องค์ความรู้ที่ได้จากการสัมภาษณ์

ผู้นำอุดมศึกษามีส่วนสำคัญในการพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมายในระดับสูง จากการศึกษาสัมภาษณ์ ท่านอธิการบดีมองทุกมิติ เช่น การตอบสนองความต้องการเฉพาะบุคคล การที่นักศึกษาหรืออาจารย์ บุคลากรต้องการร้องเรียนหรือให้ท่านอธิการบดีแก้ปัญหาให้ ท่านอธิการบดีจะรีบแก้ปัญหา ด้วยความใส่ใจใน เมื่อบุคลากรต้องการทำบทความเพื่อพัฒนางานวิจัย ท่านอธิการบดีจะมีคลินิกช่วยสนับสนุน และท่านนำงานวิจัยเพื่อแก้ปัญหากับงานทุกภาคส่วน ท่านเป็นผู้นำที่ให้ความสนใจต่อบุคลากร ผู้นำจำเป็นอย่างยิ่งในการที่จะนำพาองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นหน้าที่ของผู้นำที่จะต้องให้ความมั่นใจ เพื่อการยอมรับของบุคลากรในองค์กร อันจะนำไปสู่ความไว้วางใจระหว่างกัน ผู้นำจะต้องมุ่งเน้นเรื่องของการสื่อสารให้มีความชัดเจน และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การสื่อสารความที่ตีนั้นถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญยิ่งในการสร้างพันธะสัญญา (Commitment) และทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกัน (Cooperation) ในที่สุด" ในการบริหารองค์กรของผู้บริหารย่อมต้องเผชิญความรุนแรง และความรวดเร็วทั้งกระแสของการแข่งขัน และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ

ดังนั้นจึงต้องอาศัยภาวะผู้นำของตนเอง และทีมงานร่วมกัน รวมถึงความมีระบบที่ต้องดำเนินไปให้เกิดสิ่งที่ถูกต้องตลอดเวลา ความสำเร็จจึงจะเกิดขึ้นได้ โดยระบบที่ถูกต้องของแต่ละองค์กรนั้น ก็จะอยู่บนพื้นฐานของวิสัยทัศน์ (Vision) คือ ต้องการจะเป็นอะไร และตั้งอยู่บนพื้นฐานของค่านิยม (Value) คือ จะไปให้ถึงจุดนั้นโดยยึดอะไรเป็นหลัก ซึ่งถือว่าองค์ประกอบทั้ง 3 นี้เป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดทิศทางหรือเป้าหมายขององค์กร การมีเป้าหมายขององค์กรที่ชัดเจนตั้งแต่แรก จะสามารถประเมินผลได้ว่าผลในการดำเนินงานนั้นบรรลุประสิทธิผล (Effectiveness) หรือไม่ ซึ่งเป็นกรอบความคิดใหม่ในการประเมินผลที่ภาวะผู้นำอุดมศึกษาต้องคำนึงถึงมากกว่าที่จะมุ่งแต่ประสิทธิภาพ (Efficiency) เป็นหลักอย่างเดียว ซึ่งหมายถึง ความสามารถในการสร้างผลผลิตโดยใช้ทรัพยากรน้อยที่สุด ใช้เวลาน้อยที่สุด ส่วนคำว่าประสิทธิผลนั้นจะมองเน้นไปที่ว่าสิ่งที่ทำนั้นเป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่ ภาวะผู้นำอุดมศึกษา นอกจากจะต้องตระหนักถึงเป้าหมายขององค์กรแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญต่อการปรับกระบวนการทำงาน และการพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์กรด้วย ภาวะผู้นำอุดมศึกษานั้นถือเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับผู้บริหารที่จะนำองค์กรให้ประสบความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีประสิทธิผล

เอกสารอ้างอิง

- ธีระ รุญเจริญ. (2545). รายงานวิจัยสภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย. “เอกสารประกอบการประชุมสัมมนาเรื่องการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา : บริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาแห่งชาติ.
- ประพนธ์ ผาสุขยี่ด. (2541). ทางเลือกทางรอด. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์เออาร์ อินฟอร์เมชันแอนด์ พับลิเคชัน.
- วิโรจน์ สารรัตนะ (2542). การบริหาร หลักการ ทฤษฎีและประเด็นทางการศึกษา. กรุงเทพฯ โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2548). *ภาวะผู้นำทฤษฎี และปฏิบัติ: ศาสตร์ และศิลป์สู่ความเป็นผู้นำที่สมบูรณ์แบบ.* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิรัตน์ เอ็ดดิวเคชั่น.
- สุรพล พุฒคำ. (2544). *โครงสร้างการจัดการในสถานศึกษา.* ลพบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- Bass, B. (1985). *Leadership and performance beyond expectations.* New York: Free Press.
- Maslow, A. H., (1970). *Motivation and Personality.* New York : Harper&Row.

วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุพรรณบุรี